

Utlåtande 2009: RVI (Dnr 125-1643/2009)

Centralupphandling av vård- och omsorgsboenden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Kommunstyrelsen ska genom förenklad upphandling genomföra centralupphandling av entreprenaddrift för maximalt de boenden som föredragande borgarråd anger i detta utlåtande. Upphandling ska genomföras i enlighet med de principer som anges i utlåtandet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.
2. När entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna ska avtalen lämnas över till ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har därefter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet och löpande dialog med entreprenörer.
3. Kommunstyrelsen får besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta ett visst boende om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.
4. Den utmaning som inkommit från Älvsjö Vård AB anses besvarad med detta utlåtande.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande

1. Stadsdirektören ges i uppdrag att fatta beslut om tilldelning av kontrakt och teckna avtal i enlighet med tilldelningsbeslutet.
2. Stadsdirektören ges delegation att besluta om att undanta ett eller flera boenden i enlighet med vad som anges i punkten 3 ovan.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden infördes i Stockholms stad den 1 juli 2008. Av beslutet framgår att vård- och omsorgsboenden som drivs i egen regi ska upphandlas genom årliga, centralt administrerade entreprenadupphandlingar.

Föreliggande ärende innehåller förslag till boenden att ingå i den tredje av de återkommande entreprenadupphandlingarna samt principer för upphandlingens genomförande och avtalens förvaltande. För att en centralupphandling ska uppnå lyckat resultat är det mycket viktigt att urvalet sker i dialog och samråd med stadsdelsnämnderna. Stadsledningskontoret har utgått från de aktivitetsplaner stadsdelsnämnderna redovisat. Avstämning har gjorts med respektive stadsdelsförvaltning. 10 boenden föreslås ingå i den kommande centralupphandlingen. Upphandlingen planeras påbörjas under hösten 2009 och avtal ska gälla från och med 2010-11-01.

Stadsdelsnämnderna har ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet och löpande dialog med entreprenörer.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i dialog med berörda stadsdelsnämnder samt äldreförvaltningen. Ärendet har förhandlats i CESAM 2009-09-22. Ärendet har remitterats till stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Södermalm, Älvsjö och Östermalm.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig bakom remissförslaget men vill klargöra att det är Mälarsebackens sjukhemsenheter med 100 platser som ska ingå i den centralupphandling som nu föreslås.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att föreliggande förslag är i linje med nämndens beslutade aktivitetsplan och nämnden ställer sig positiv till förslagen i remissen. Nämnden påpekar att det i Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende kommer att ingå en dagverksamhet från och med 2010-01-01, vilken även ska inkluderas i upphandlingen av vård- och omsorgsboendet.

Farsta stadsdelsnämnd är positiv till förslaget och till att Veckobo gruppboende upphandlas. Stadsledningskontorets förslag till boenden att ingå i entreprenadupphandlingen har tagits fram i dialog och samråd med nämnden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd föreslår att endast gruppboendena med demensinriktning på Skolörtens vård- och omsorgsboende ska omfattas (48 platser). Detta för att inte binda servicehuset i ett avtal på flera år när diskussion pågår om servicehusens framtid. Nämnden föreslår även att staden centralt via äldreförvaltningen tar fram en gemensam mall för uppföljning av verksamheterna som baserar sig på förfrågningsunderlaget, ett komplement till mallen ”Uppföljning av ramavtal om enstaka platser samt stadens vård- och omsorgsboende för äldre”. Detta för att få en likvärdig bedömning i staden av kvaliteten på de upphandlade verksamheterna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd vill framhålla att det är viktigt att det i avtalen tas hänsyn till lokala förhållanden när det gäller specifika omständigheter för varje särskilt boende. Detta gäller exempelvis det utvecklingsarbete som pågått och pågår inom ramen för kompetensstegen och statliga stimulansbidrag. Vissa krav på åtaganden har i samband med detta ställts på entreprenörerna vid nämndens senaste upphandlingar och det är viktigt att dessa krav framgår av avtalen även i fortsättningen.

Södermalms stadsdelsnämnd ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag till beslut och att upphandlingen ska genomföras i enlighet med de principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.

Älvsjö stadsdelsnämnd konstaterar att stadsledningskontorets förslag att Älvsjö sjukhem ska ingå i aktuell centralupphandling är i linje med gällande aktivitetsplan. Stadsledningskontorets förslag att anta utmaningen från Älvsjö Vård AB innebär däremot ett avsteg från stadsdelsnämndens aktivitetsplan. Utmaningen föreslås av stadsledningskontoret bli antagen på så sätt att Solberga sjukhem ska upphandlas som eget objekt, medan utmaningen från Älvsjö Vård AB lagts så att båda sjukhemmen – Solberga resp. Älvsjö sjukhem – ska paketeras tillsammans i ett objekt. Nämndens bedömning är att upphandling av båda sjukhemmen i samma centralupphandling - antingen som ett gemensamt objekt eller som två separata objekt - medför vissa icke önskvärda konsekvenser. Stadsdelsnämnden har sedan tidigare övervägt dessa konsekvenser och därför valt att i aktivitetsplanen förlägga upphandling av de två sjukhemmen till skilda verksamhetsår. Med hänvisning till ovan anförda synpunkter blir nämndens sammantagna bedömning av stadsledningskontorets förslag att centralupphandlingen ska ske med beaktande av gällande aktivitetsplan och att därför endast Älvsjö sjukhem ska ingå i den nu aktuella centralupphandlingen.

Östermalms stadsdelsnämnd ställer sig positiv till stadsledningskontorets förslag att vård- och omsorgsboendet Linnégården ska ingå i den tredje centrala entreprenadupphandlingen. Nämnden samtycker till förslaget att stadsdirek-

tören, om det skulle visa sig att upphandlingen skulle vara olämplig eller omöjlig, får fatta beslut om att den inte ska omfatta Linnégården.

Mina synpunkter

Valfrihet inom stadens vård- och omsorgsboenden är en av mandatperiodens stora valfrihetsreformer. Med föreliggande ärende konkretiseras vilka boenden som ska ingå i den tredje entreprenadupphandlingen.

Målsättning enligt kommunfullmäktiges beslut är att samtliga stadens vård- och omsorgsboenden exklusive servicehus som i dag drivs i egen regi ska vara föremål för upphandling inom en femårsperiod. Hur stor del som ska konkurrensutsättas årligen styrs i hög grad av denna övergripande målsättning, men också utifrån vad som är möjligt att hantera rent upphandlingsmässigt och vad som är optimalt utifrån ett mångfaldsperspektiv.

Valfrihetssystemet ska erbjuda mångfald, inte bara totalt sett utan också lokalt. En ökad mångfald i form av fler vårdgivare, variation avseende själva objekten och därmed ökad valfrihet är en mycket betydelsefull kvalitetsaspekt. Det är därför bra att man i arbetet med att ta fram förslag på boenden som ska ingå i upphandlingen har eftersträvat såväl geografisk spridning som ett urval som innehåller både stora och små objekt.

Stadsledningskontorets förslag är väl avvägt och bygger på stadsdelsnämndernas egna aktivitetsplaner. Under remissrundan har en del nya synpunkter framkommit som bör beaktas:

- Bromma stadsdelsnämnd vill klargöra att det är Mälarbackens sjukhemsenheter med 100 platser som ska ingå i den centralupphandling som nu föreslås.
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd påpekar att det i Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende kommer att ingå en dagverksamhet från och med 2010-01-01. Dagverksamheten inkluderas därför i upphandlingen av vård- och omsorgsboendet.
- Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd föreslår att endast gruppboendena med demensinriktning på Skolörtens vård- och omsorgsboende ska omfattas (48 platser). Detta för att inte binda servicehuset i ett avtal på flera år när diskussion pågår om servicehusens framtid.
- En utmaning har inkommit till kommunstyrelsen från Älvsjö Vård AB som vill att Älvsjö sjukhem och Solberga sjukhem ska ingå i upphandlingen. Älvsjö sjukhem ingår redan i nämndens aktivitets-

plan och föreslås därmed även ingå i upphandlingen. Solberga sjukhem ingår däremot inte i nämndens aktivitetsplan. Då stadsdelsnämnden motsätter sig upphandling av Solberga sjukhem föreslår jag att boendet utgår från föreliggande centralupphandling. Utmaningen från Älvsjö Vård AB anses därmed besvarad.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag att följande boenden ska ingå i upphandlingen.

Region	Stadsdel
Innerstaden	
Alströmerhemmet	Kungsholmen
S:t Eriks vård och omsorgsboende	Kungsholmen
Linnégården	Östermalm
Södermalm	
Magdalenagården	Södermalm
Guldbrylloppshemmet	Södermalm
Väst	
Skolörtens äldreboende	Hässelby-Vällingby
Mälarbackens vård och omsorgsboende	Bromma
Sydväst	
Älvsjö sjukhem	Älvsjö
Sydost	
Veckobo	Farsta
Mårtensgårdens vård och omsorgsboende	Enskede-Årsta-Vantör

För att på ett enhetligt och rättvisande sätt kunna följa upp den verksamhet som utförarna inom valfrihetssystemet levererar är det viktigt med regelbundna uppföljningar och en enhetlig uppföljningsmodell som baserar sig på förfrågningsunderlaget. Uppföljningen är av avgörande betydelse för att kunna kontrollera att utförarna håller utlovad kvalitetsnivå. Resultaten av kvalitetsuppföljningarna ska sedan göras tillgängliga för äldre och deras närstående.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta följande.

1. Föredragande borgarrådets förslag till beslut avslås.
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Vi tre partier i den rödgröna oppositionen vill se ett omedelbart stopp för såväl centralupphandling som ideologiskt betingad upphandling av vård- och omsorgsboenden. Våra partier har i stadsdelsnämnderna motsatt sig de upphandlingar som har ingått i centralupphandlingarna. Om det finns skäl att upphandla ska stadsdelsnämnderna vara suveräna att fatta besluten. Därmed får även de lokala pensionärsråden tillbaka sitt inflytande över äldres förhållande i stadsdelsområdet.

Rätten att välja ett kommunalt äldreboende ingår inte i den moderatledda majoritetens kundvalsmodell. Enligt borgerlig ideologi ska all offentlig äldreomsorg föras över till privata aktörer. Med uteblivet kommunalt utföransvar kan man inte tala om valfrihet. Driftsform går före kvalitet trots att den moderatstyrda majoriteten påstår motsatsen. Begreppet valfrihet har därmed fått en ny betydelse på allianssvenska, nämligen ”rätten att välja privat äldreomsorg”.

I den första omgången av centralupphandling av entreprenaddrift upphandlades 14 boenden. I andra omgången ingick ytterligare 11 boenden och i denna tredje omgång föreslås att 10 boenden ska upphandlas. Konkurrensutsättningen fortsätter utan eftertanke trots att tidigare konkurrensutsättning lett till personalnedskärningar, personalomsättning och övertalighet.

Genom att fortsätta centralupphandla släpper kommunen inte bara ifrån sig driften utan även stora delar av kontrollen av boendena. I upphandlad verksamhet har kommunen inte samma insyn och kan inte ingripa mot missförhållanden lika snabbt som i den egna verksamheten. Även allmänhetens insyn begränsas kraftigt eftersom kommunens klausul om meddelarfrihet är betydligt svagare än den lagstadgade meddelarfrihet som gäller i offentlig verksamhet. Dessutom saknas instrument för att följa upp den meddelarfrihetsklausul som staden har beslutat ska gälla i upphandlad verksamhet.

När upphandlingar ändå genomförs måste sociala krav, etiska avtalsvillkor och miljökrav ingå i förfrågningsunderlagen. Den antidiskrimineringsklausul som används ska omfatta underleverantörer. Rätten till meddelarfrihet måste skrivas in i de anställdas anställningsavtal om det i någon mån ska kunna mäta sig med de rättigheter som finns i offentligt bedriven verksamhet. Uppföljningen av meddelarfriheten måste införas i verksamhetsuppföljningen. Den offentliga insynen ska vara densamma som i all kommunal verksamhet.

Under mandatperioden kommer den moderatledda majoriteten ha upphandlat större delen av stadens äldreboenden, om vi räknar med såväl centralupphandling som den upphandling av servicehus som stadsdelsnämnderna själva har genomfört. Pensionärsråden i staden har upprepade gånger betonat vikten av att det måste finnas kommunala alternativ om valet ska vara reellt, utan att få minsta gehör. Den moderatledda majoritetens iver att upphandla är överordnad de äldres verkliga möjligheter att välja bland både kommunala och andra boendialternativ.

Det har också visat sig att stadsdelsförvaltningar har fått ägna betydligt mer arbete än vad som förutsetts för att hjälpa stadsledningskontoret i upphandlingsarbetet. Detta drabbar särskilt stadsdelsnämnder som har många kommunala boenden som ska centralupphandlas. Resursfördelningssystemet tar varken hänsyn till merkostnader för upphandling eller för en uppföljning och tillsyn över kvaliteten och den ekonomiska seriositeten hos ett ökat antal privata entreprenörer. Den moderatledda majoriteten tiger om att konkurrensutsättningen skapar nya kostnader som leder till nedskärningar eller sämre uppföljning om inte resurser tillförs.

En annan aspekt som kan komma att bli betydelsefull för stadsdelsnämnderna är att de vård- och omsorgsboenden som drivs av privata utförare inte kan avvecklas eller omstruktureras av staden under avtalsperioden, även om att man ser att det finns ett sådant behov i en specifik stadsdel. När de kommunala alternativen försvinner, hamnar staden därmed i en låsningseffekt. Även om exempelvis fler gruppboendeplatser skulle behövas inom ett boende på entreprenad, kan inte kommunen tillgodose behovet för- rän avtalet löpt ut med den privata utföraren.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. Kommunstyrelsen ska genom förenklad upphandling genomföra centralupphandling av entreprenaddrift för maximalt de boenden som före- dragande borgarråd anger i detta utlåtande. Upphandling ska genomfö- ras i enlighet med de principer som anges i utlåtandet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.
2. När entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna ska avtalen lämnas över till ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har där- efter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet och löpande dialog med entreprenörer.
3. Kommunstyrelsen får besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta ett visst boende om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.
4. Den utmaning som inkommit från Älvsjö Vård AB anses besvarad med detta utlåtande.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

1. Stadsdirektören ges i uppdrag att fatta beslut om tilldelning av kontrakt och teckna avtal i enlighet med tilldelningsbeslutet.
2. Stadsdirektören ges delegation att besluta om att undanta ett eller flera boenden i enlighet med vad som anges i punkten 3 ovan.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Ylva Tengblad

ÄRENDET

Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden infördes i Stockholms stad den 1 juli 2008. Av beslutet framgår att vård- och omsorgsboenden som drivs i egen regi ska upphandlas genom årliga, centralt administrerade entreprenadupphandlingar.

Föreliggande ärende innehåller förslag till boenden att ingå i den tredje av de återkommande entreprenadupphandlingarna samt principer för upphandlingens genomförande och avtalens förvaltande. För att en centralupphandling ska uppnå lyckat resultat är det mycket viktigt att urvalet sker i dialog och samråd med stadsdelsnämnderna. Stadsledningskontoret har utgått från de aktivitetsplaner stadsdelsnämnderna redovisat. Avstämning har gjorts med respektive stadsdelsförvaltning. 10 boenden föreslås ingå i den kommande centralupphandlingen. Upphandlingen planeras påbörjas under hösten 2009 och avtal ska gälla från och med 2010-11-01.

Stadsdelsnämnderna har ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet och löpande dialog med entreprenörer.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 augusti 2009 har i huvudsak följande lydelse.

För att en centralupphandling ska uppnå lyckat resultat är det mycket viktig att urvalet sker i dialog och samråd med stadsdelsnämnderna. Stadsledningskontoret har utgått från de aktivitetsplaner stadsdelsnämnderna redovisat. Avstämning har gjorts med respektive stadsdelsförvaltning, därefter föreslås 11 boenden att ingå i den kommande centralupphandlingen.

Det är viktigt att valfrihetssystemet erbjuder inte bara mångfald totalt, utan även lokalt. I stadsledningskontorets tidigare ärende angavs fem geografiska områden: Innerstaden, Södermalm, Väst, Sydväst och Sydost, inom vilka mångfald ska uppnås. I arbetet med att ta fram förslag på boenden att ingå i upphandlingen har stadsledningskontoret därför strävat efter en geografisk spridning, med boenden inom varje område.

En utmaning har inkommit till kommunstyrelsen från Solberga vård AB som vill att Älvsjö sjukhem och Solberga sjukhem ska ingå i upphandlingen. Älvsjö sjukhem ingår redan i nämndens aktivitetsplan och föreslås därmed även ingå i upphandlingen. Solberga sjukhem ingår däremot inte i nämndens aktivitetsplan. Då stadsledningskontoret inte kan bedöma att något hinder finns för att upphandla Solberga sjukhem föreslås att även detta boende ska ingå i upphandlingen. Utmaningen från Solberga vård AB anses därmed besvarad.

Förutom en geografisk spridning på boenden, är det viktigt med en mångfald och variation avseende själva objekten. Stadsledningskontoret har därför strävat efter att ta fram ett urval som både innehåller stora och små objekt.

Stadsledningskontoret föreslår att följande boenden ska ingå i upphandlingen.

Region	Stadsdel
Innerstaden	
Alströmerhemmet	Kungsholmen
S:t Eriks vård och omsorgsboende	Kungsholmen
Linnégården	Östermalm
Södermalm	
Magdalenagården	Södermalm
Guldbrölloppshemmet	Södermalm
Väst	
Skolörtens äldreboende	Hässelby-Vällingby
Mälarbackens vård och omsorgsboende	Bromma
Sydväst	
Älvsjö sjukhem	Älvsjö
Solberga sjukhem	Älvsjö
Sydost	
Veckobo	Farsta
Mårtensgårdens vård och omsorgsboende	Enskede-Årsta-Vantör

Tidplan

Upphandlingen planeras påbörjas under hösten 2009 och avtal ska gälla från och med 2010-11-01.

Organisation

Stadsledningskontoret ansvarar för upphandlingens genomförande. Även om entreprenadupphandlingen sker genom en centralupphandling måste stadsdelsförvaltningarnas kompetens och erfarenhet vad gäller just denna typ av entreprenadupphandling tas till vara. Det är därför viktigt att stadsdelsnämnderna avsätter tid och resurser för deltagande i arbetet. Detta gäller framtagande av det underlag och uppgifter om respektive boende som är direkt avgörande för upphandlingen samt i hög grad arbetet med förfrågningsunderlag och utvärderingsarbetet.

Utformning

Upphandlingen av entreprenaderna ska utformas på ett sådant sätt att det blir det för staden som helhet och de äldre mest fördelaktiga utfallet, där en ökad mångfald i form av fler vårdgivare och därmed ökad valfrihet är en mycket betydelsefull kvalitetsaspekt.

Vidare ska genom upphandlingarna garanteras att de kvalitetskrav som ställs på äldreomsorgen och hälso- och sjukvården i gällande lagstiftning, Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter samt stadens riktlinjer och policy uppnås.

Det av kommunfullmäktige antagna ersättningssystemet ska tillämpas. Vidare bör eftersträvas att krav och kommersiella villkor ska överensstämma med vad som fastslogs i de tidigare genomförda centralupphandlingarna.

Förvaltning av avtal

I enlighet med beslutet om valfrihetssystem för vård- och omsorgsboende inom äldreomsorgen ska nya entreprenadavtal som upphandlas inom ramen för valfrihetssystemet förvaltas och följas upp av respektive stadsdelsnämnd. Detta innebär mer konkret att när entreprenadupphandling är slutförd och avtal påskrivna ska avtalen lämnas över till ansvarig stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna har därefter ansvar för avtalens förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet, löpande dialog med entreprenörer etc.

Övrigt

Det valfrihetssystem som kommunfullmäktige har beslutat om (dnr 327-1752/2007) omfattar inte servicehus eller korttidsplatser. I vissa fall kan servicehusboende och korttidsplatser ingå som delar av de föreslagna boendena. De upphandlingar som föreslås genomföras kommer att avse boendena i sin helhet. Det innebär att om ett boende innehåller servicehusplatser och/ eller korttidsplatser kommer dessa delar att ingå i upphandlingen av driften av det specifika boendet, enligt de förutsättningar som kommer att anges i upphandlingsunderlaget. I dessa fall ska respektive stadsdelsnämnd besluta vilken ersättning som ska gälla för dessa platser.

Stadsledningskontoret föreslår att om det under arbetet med upphandlingen, av rättsliga eller andra skäl, visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera något boende får kommunstyrelsen besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta detta eller dessa boenden. Stadsledningskontoret föreslår vidare att kommunstyrelsen delegerar till stadsdirektören att fatta beslut om avsteg enligt ovan.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret i dialog med berörda stadsdelsnämnder samt äldreförvaltningen. Ärendet har förhandlats i CESAM 2009-09-22. Ärendet har remitterats till stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Södermalm, Älvsjö och Östermalm.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att godkänna stadsdelsförvaltningens förslag till yttrande.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig bakom remissförslaget men vill klargöra att det är Mälarbackens sjukhemsenheter med 100 platser som ska ingå i den centralupphandling som nu föreslås.

Av beslutet om att införa valfrihet inom Stockholms stads vård- och omsorgsboenden framgår att utgångspunkten i stadsledningskontorets bedömning av vilka boenden som ska ingå i de årliga entreprenadupphandlingarna ska utgöras av stadsdelsnämndernas aktivitetsplaner. I juni 2009 beslutade Bromma stadsdelsnämnd om att justera aktivitetsplanen. Beslutet innebär att upphandlingen av Mälarbackens sjukhemsenheter (100 platser) står kvar i aktivitetsplanen enligt tidigare beslut och upphandlingen av Mälarbackens demensenheter (182 platser) senareläggs. Demensenheter upphandlas därmed inte under år 2010.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att återropa och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som remissvar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, tjänstgörande ersättaren Lars-Göran Carlsson (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v), Jonas Eklund (mp), *bilaga*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden beslutade 2008-12-18, i samband med verksamhetsplan 2009, också att godkänna aktivitetsplan för upphandling och konkurrens. Av aktivitetsplanen framkommer att Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende är en av de verksamheter som ska upphandlas genom central upphandling med början under hösten 2009. Härvid kan också nämnas att det av aktivitetsplanen framkommer att egenregianbud ska läggas i upphandlingen av Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende. Förvaltningen vill också påpeka att det i Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende kommer att ingå en dagverksamhet från och med 2010-01-01, vilken även ska inkluderas i upphandlingen av vård- och omsorgsboendet. Förvaltningen finner därmed att den aktuella remissen och dess förslag är i linje med stadsdelsnämndens beslutade aktivitetsplan och förvaltningen ställer sig positiv till förslagen i remissen.

Förvaltningen föreslår mot bakgrund av ovan att detta tjänsteutlåtande överlämnas

som svar på remissen om centralupphandling av vård- och omsorgsboenden.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Mats E P Lindqvist (mp) och Malin Larsson (v), *bilaga*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget och till att Veckobo gruppboende upphandlas. Stadsledningskontorets förslag till boenden att ingå i entreprenad-upphandlingen har tagits fram i dialog och samråd med förvaltningen.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 oktober 2009 enligt följande:

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från Kommunstyrelsen och godkänner att Skolörtens vård- och omsorgsboende (48 platser) med inriktning gruppboende demens ingår i centralupphandlingen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar att lägga ett egenregianbud på Skolörtens vård- och omsorgsboende avseende platserna med inriktning gruppboende demens.

Reservation anfördes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (s), *bilaga*.

Reservation anfördes av ledamot Leif Larsson (v), *bilaga*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

För Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd innebär förslaget att Skolörtens vård- och omsorgsboende som helhet kommer att omfattas av den kommande upphandlingen. Förvaltningen föreslår att endast gruppboendena med demensinriktning ska omfattas (48 platser). Detta för att inte binda servicehuset i ett avtal på flera år när diskussion pågår om servicehusens framtid.

Förvaltningen föreslår att nämnden lägger ett egenregianbud.

Förvaltningen planerar för att frigöra en person på heltid för att arbeta med egenregianbudet och även en för utvärderingsarbetet.

Förvaltningen föreslår även att staden centralt via äldreförvaltningen tar fram en gemensam mall för uppföljning av verksamheterna som baserar sig på förfrågningsunderlaget, ett komplement till mallen ”Uppföljning av ramavtal om enstaka platser samt stadens vård- och omsorgsboende för äldre”. Detta för att få en likvärdig bedömning i staden av kvaliteten på de upphandlade verksamheterna.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (S), Reijo Kittilä (V) och Ingerd Akselsson Le Douaron (MP), *bilaga*.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Alströmerhemmet och S:t Eriks vård- och omsorgsboende är upptagna i nämndens aktivitetsplan för 2010 och ska alltså upphandlas eftersom avtalen löper ut. Den nya avtalstiden måste anpassas till de nuvarande avtalen.

Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att det i avtalen tas hänsyn till lokala förhållanden när det gäller specifika omständigheter för varje särskilt boende. Detta gäller t.ex. det utvecklingsarbete som pågått och pågår inom ramen för kompetensstegen och statliga stimulansbidrag. Vissa krav på åtaganden har i samband med detta ställts på entreprenörerna vid nämndens senaste upphandlingar och det är viktigt att dessa krav framgår av avtalen även i fortsättningen.

Stadsledningskontoret påpekar att det är viktigt att stadsdelsförvaltningarnas kompetens och erfarenhet vad gäller denna typ av entreprenadupphandling tas till vara. Tidplanen innebär att förfrågningsunderlaget måste vara klart för utskick till Centrala samrådsgruppen i mitten av oktober, ett par veckor efter det att upphandlingen påbörjats. Stadsdelsförvaltningarnas möjligheter att delta i utformningen är därmed mycket begränsad oavsett kompetens, erfarenhet och vilja att medverka. Förvaltningen beklä-

gar djupt att tiden för förberedelser är så snävt tilltagen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens remissvar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Jan Forsell m fl (S), Birger Jeansson (MP) och Heinz Spira (V), *bilaga*.

Ersättaryttrande gjordes av Pia Toremar (C), *bilaga*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag till beslut och att upphandlingen ska genomföras i enlighet med de principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 oktober 2009 att som svar på kommunstyrelsens remiss överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (S), ledamoten Maj-Len Eklund (V) och ledamoten Kenneth Rönnquist (MP), *bilaga*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ansluter sig till stadsledningskontorets argument, att för att en centralupphandling ska lyckas är det mycket viktigt att urvalet sker i dialog och samråd med stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen konstaterar att stadsledningskontorets förslag att Älvsjö sjukhem ska ingå i aktuell centralupphandling är i linje med gällande aktivitetsplan. Stadsledningskontorets förslag att anta utmaningen från Älvsjö Vård AB innebär däremot ett avsteg

från stadsdelsnämndens aktivitetsplan. Utmaningen föreslås av stadsledningskontoret bli antagen på sätt att Solberga sjukhem ska upphandlas som eget objekt, medan utmaningen från Älvsjö Vård AB lagts så att båda sjukhemmen – Solberga resp. Älvsjö sjukhem – ska paketeras tillsammans i ett objekt.

Förvaltningens bedömning är att upphandling av båda sjukhemmen i samma centralupphandling - antingen som ett gemensamt objekt eller som två separata objekt - medför vissa inte önskvärda konsekvenser. Stadsdelsnämndens har sedan tidigare övervägt dessa konsekvenser och därför valt att i aktivitetsplanen förlägga upphandling av de två sjukhemmen till skilda verksamhetsår.

Stadsdelsnämndens övervägande har gällt följande konsekvenser av en samtidig upphandling av de två sjukhemmen:

- Volym,
- Brukarperspektiv,
- Resursallokering,
- Mångfald inom stadsdelsområdet,
- Budgethållningen inom befintlig resultatenhet.

Volym

Samtidig centralupphandling av de två sjukhemmen utgör en för stor volym att hantera under samma verksamhetsperiod. Den bedömningen gäller oavsett om sjukhemmen upphandlas som egna objekt eller paketeras i ett objekt.

Brukarperspektiv

Förändringstrycket på äldreomsorgen inom stadsdelen har varit och är fortsatt högt sett ur ett brukarperspektiv. Evakuering och återflytt efter ombyggnation av Älvsjö sjukhem under 2008/2009, planerad nedläggning och avflyttning från Långbrobergs servicehus med anledning av omvandling till trygghetsboende till halvårsskiftet 2010 har medfört och medför redan kännbara förändringar för berörda brukare och deras anhöriga. Mot bakgrund av dessa samtida förändringar bedömer förvaltningen att det ur brukarperspektiv vare sig är önskvärt eller lämpligt att entreprenadupphandla mer än ett sjukhem under aktuell verksamhetsperiod.

Resursallokering

Stadsdelsförvaltningen ska vid en centralupphandling kunna allokera erforderliga resurser och tid för att delta i upphandlingsförfarandet. Stadsledningskontoret framhåller att det krävs stor delaktighet från förvaltningarna för att upphandlingarna ska kunna genomföras. Till det ska läggas de resurser som förvaltningen måste avsätta vid överlämnandet av verksamhet till vinnande entreprenör/-er. Förvaltningen har svårigheter att allokera resurser för mer än en entreprenad-upphandling per gång.

Mångfald

Valfriheten inom äldreomsorgen syftar till att skapa mångfald; möjlighet att välja bland flera olika utförare. Under en följd av år har valfriheten inom stadsdelsområdet varit begränsad till förutom vård i egen regi i huvudsak en stor enskild vårdgivare. Ett sätt att öka mångfalden är att successiv upphandla de olika objekten var för sig och

därigenom få flera olika vårdgivare inom stadsdelsområdet.

Budgethållning

Stadsdelsnämndens särskilda boenden – Solberga sjukhem, Älvsjö sjukhem och Älvsjö servicehus – är samlade i en resultatenhet. Geografiskt ligger Solberga sjukhem för sig, medan Älvsjö sjukhem och Älvsjö servicehus inklusive entreprenaddriven restaurang/matleverantör är inrymda i samma byggnad. Allt sedan resultatenheten inrättades 2008 har budgethållningen varit problematisk med underskott 2008 och osäker prognos för 2009. Skälen härför är givetvis flera, men en starkt bidragande orsak är att enhetens sjukhem har alltför olika förutsättningar för en drift i balans. Stadsdelsnämndens bedömning är därför att det är en fördel för budgethållningen att sjukhemmen upphandlas ett åt gången.

Med hänvisning till ovan anförda synpunkter blir förvaltningens sammantagna bedömning av stadsledningskontorets förslag att centralupphandlingen ska ske med beaktande av gällande aktivitetsplan och att därför endast Älvsjö sjukhem

ska ingå i den nu aktuella centralupphandlingen.

Förvaltningen föreslår således att stadsdelsnämnden beslutar att som svar på kommunstyrelsens remiss överlämna föreliggande tjänsteutlåtande, i vilket nämnden förordar att kommunstyrelsen inte antar utmaningen från Älvsjö Vård AB samt att nämnden i övrigt tillstyrker att Älvsjö sjukhem centralupphandlas separat och i enlighet med gällande aktivitetsplan.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 oktober 2009 att godkänna och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v), *bilaga*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2009 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningens bedömning är att det är till fördel att kvalitetskrav och villkor i avtalen med driftsentreprenörerna likriktas för att ge likartade förutsättningar. Förvaltningen ställer sig därför positiv till SLK:s förslag att vård- och omsorgsboendet Linnégården ska ingå i den tredje centrala entreprenadupphandlingen. Förvaltningen

samtycker till förslaget att stadsdirektören, om det skulle visa sig att upphandlingen skulle vara olämplig eller omöjlig enligt ovan, får fatta beslut om att den inte ska omfatta Linnégården.

RESERVATIONER M.M.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist, ledamöterna Mervi Mäkinen Andersson, Lennart Pöppel, tjänstgörande ersättaren Lars-Göran Carlsson (alla s), ledamöterna Rosa Lundmark (v), Jonas Eklund (mp) enligt följande

Nämnden avvisar kommunstyrelsens förslag till upphandling av vård- och omsorgsboenden. I det fall upphandling skall göras skall detta genomföras lokalt i respektive stadsdelsnämnd varvid egenregionbud alltid skall läggas.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m fl (s), Mats E P Lindqvist (mp) och Malin Larsson (v) enligt följande

Nämnden kan inte i beslutsunderlaget konstatera att det är bättre att bedriva verksamheten i främmande en i gemensam, kommunal regi.

Nämnden är övertygad om att verksamhetens kvalitet för brukarna blir bättre om förtroendevalda i stadsdelsnämnden samt en förvaltning som finns nära har ansvaret för den. Den moderatledda majoriteten har systematiskt urholkat stadsdelsnämnderna så att de nu närmast kan liknas vid ett plundrat skalbolag. Vi vill att nämndens verksamhet skall utvecklas.

Nämnden föreslår av ovanstående skäl att stadsledningskontorets förslag avslås och ser fram emot ett förslag om verksamheter i gemensam, kommunal drift.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Bengt Roxne m fl (s) enligt följande

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden avslår upphandlingen av driften för verksamheten vid Skolörtens vård och omsorgsboende.

2. Stadsdelsnämnden anför följande:

Socialdemokraterna avslög Aktivitetsplanen som tidigare behandlats i stadsdelsnämnden. Som en logisk följd av det ställningstagande avslår vi denna upphandling. All verksamhet (utom ren myndighetsutövning) ska enligt den av majoriteten beslutande Aktivitetsplanen upphandlas/konkurrensutsättas vilket vi inte ställer oss bakom.

Kommunen som hitintills drivet verksamheten anses numer inte kompetens att göra jobbet. Vi finner det dock att det är positivt och på tiden att stadsdelens högerallians ändra sig och ger kommunen chans att lägga anbud. Tidigare upphandlingar som genomförts i stadsdelen av den borgerliga styret är ännu ej utvärderade och det finns oroligheter och tveksamheter som talar för att konkurrensutsättningen måste upphöra.

Vi anser dessutom att det är viktigt att ge de äldre reell möjlighet att välja även boende som kommunen driver. Vi befarar även att den mycket kritiska ekonomiska situation som stadsdelen kan befinna sig i kommer att slå hårt på de verksamheter som fortfarande finns i kommunens regi då de ekonomiska resurserna slås fast i avtal med olika entreprenörer.

Reservation anfördes av ledamot Leif Larsson (v) enligt följande

Ledamot Leif Larsson (v) reserverade sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om avslag på förvaltningens förslag.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Håkan Wahlén m.fl. (S), Reijo Kittilä (V) och Ingerd Akselsson Le Douaron (MP) enligt följande

1. Stadsdelsnämnden avvisar stadsledningskontorets förslag om en gemensam central upphandling av vård- och omsorgsboenden där S:t Eriks äldreboende och Alströmerhemmet skulle ingå.
2. Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande och instämmer i förvaltningens synpunkter kring hanteringen av ärendet.
3. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Stadsledningskontorets förslag till beslut är ytterligare ett allvarligt steg i att minska stadsdelsnämndernas roll i stadens organisation. Kommunstyrelsen ska fatta beslutet om förfrågningsunderlaget, stadsdirektören får delegation på tilldelningsbeslutet. Stadsdelsnämnderna reduceras till förvaltande nämnder. Uppföljningsansvaret blir mycket otydligt när den förvaltande nämnden inte kan säga upp avtalet vid ett allvarligt kontraktsbrott. Därmed försämras de äldres och deras anhörigas möjligheter till ansvarsutkrävande när det gäller en verksamhets kvalitet. Demokrati och inflytande får ge vika för centralbyråkratin.

Centraliseringen av beslutsfattandet i staden har gått allt längre under nuvarande mandatperiod. Det lokala inflytandet reduceras och stadsdelsnämnderna får allt mindre att styra över. Syftet är helt klart att på sikt avskaffa stadsdelsnämnderna och skapa en allt starkare centralmakt i staden vilket minskar även medborgarnas möjligheter att påverka de politiska besluten.

Stadsdelsnämnderna ska självständigt kunna besluta om driften av de vård- och omsorgsboenden de ansvarar för. Även rätten att besluta om drift i egen regi ska vara självklar.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Forsell m fl (S), Birger Jeansson (MP) och Heinz Spira (V) enligt följande

Vi yrkar att avslå förvaltningens förslag till beslut i enlighet med våra reservationer vid behandlingen av Verksamhetsplan 2009

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (C) enligt följande

Om jag hade haft rösträtt hade jag röstat enligt förvaltningens förslag till beslut.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Majvi Andersson m fl (S), ledamoten Maj-Len Eklund (V) och ledamoten Kenneth Rönnquist (MP) enligt följande

Vi känner en djup tillfredsställelse med förvaltningens förslag att inte anta utmaningen som lämnats för Älvsjö sjukhem och Solberga sjukhem.

Vårt förslag är att inte lämna ut vare sig Älvsjö sjukhem eller Solberga sjukhem till centralupphandling. Alltsedan den moderatstyrda alliansen beslutade att anta en aktivitetsplan för hur den kommunala verksamheten inom bl a äldreomsorgen ska tvångsupphandlas har vi inom oppositionen verkat för att planen inte ska genomföras. Vi vill avbryta alliansens näst intill fundamentalistiska krav på att avknoppa, utmana och konkurrensutsätta alla kommunala verksamheter inom Älvsjö stadsdelsnämndsområde.

Vi vill bryta alliansens negativa inställning till kommunal verksamhet och deras storskaliga satsningar på att sälja ut och avveckla allas våra gemensamma tillgångar. Vi vill inte veta av att gamla, sjuka och även dementa människor ska kränkas genom att bli föremål för bolagsdirektörers beräkningar om vilken vinst de kan tänkas ge sina sista levnadsår under förevändning att de som kunder på en äldreomsorgsmarknad får rätt att välja utförare till den vård de är i behov av. Ett val som dessutom inte består av något annat än att välja en entreprenör.

Vi inom den nuvarande oppositionen vill istället satsa de gemensamma resurser som tilldelats Älvsjö SDN på att behålla och utveckla stadsdelens kommunala verksamheter.

Älvsjö SDN ska erbjuda en äldreomsorg där alla möts med respekt, där man är trygg och kan behålla sin värdighet. Ingen ska behöva känna att man blivit utlämnad och såld på en privat marknad. Ingen ska behöva oroa sig för att göra ett dåligt val på en privat marknad. Älvsjö SDN ska kunna garantera att de båda sjukhemmen Solberga och Älvsjö kommer att drivas i egen regi med hög kvalitet och vara ett fullgott boende den dagen en sjukhemsplats behövs.

Grunden när det gäller högkvalitativ vård och omsorg för äldre är att det finns ett gott ledarskap och att personalen har en adekvat utbildning, erhåller kontinuerlig kompetensutveckling och har en bra arbetsmiljö. För att uppnå det behövs låglönesatsningar, rätt till heltidsjobb och en tillfredsställande personaltäthet dygnet runt. Det krävs också att verksamheten har en ständigt pågående metodutveckling och satsning på ledarutveckling för cheferna. Inget av detta kan garanteras om sjukhemmen upphandlas och går över i privata händer.

Vi instämmer till fullo i det yttrandet som Älvsjö SDNs pensionärsråd (SPR) lagt i protokoll från sammanträde den 22 oktober 2009. Ur protokollet: ”Man talar i stora ordalag om valfrihet i vården men var hamnar valfriheten om vi medborgare blir hänvisade till privata vårdgivare med riskkapitalbolag som ägare. Vi medborgare som vill ha valfriheten att välja vård som bedrivs i kommunal regi blir därmed bedragna. SPR förordar därför att båda sjukhemmen Solberga respektive Älvsjö sjukhem behålls i egen regi. Med enbart privata vårdgivare blir annars valfriheten en chimär.”

Vidare instämmer vi i Kommunals förhandlingsteam i Älvsjö särskilda uttalande som bifogats protokollet från förvaltningsgruppens möte den 22 oktober 2009.

På nämndens sammanträde i april 2008 gav Moderaterna ett löfte att inget av Älvsjöns äldreboenden skulle konkurrensättas under innevarande mandatperiod. Vi noterar att det löftet uppenbarligen inte var av något som helst värde.

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordförande Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v) enligt följande

Stadsdelsnämnden föreslås besluta att kommunstyrelsen river upp nuvarande rutiner och beslutssystem för centralupphandling av vård och omsorg. Nya rutiner bör utarbetas som ger stadsdelsnämnderna åter det avgörande beslutet för val av utförare.

Särskilt uttalande gjordes av Rolf Lindell m fl (s), ledamöterna Marion Sundqvist (mp) och Per Hamnström (v) enligt följande

Som framgår av tjänsteutlåtandet ansvarar SLK centralt för upphandlingen av vård- och omsorgsboendena. Stadsdelsnämnderna – som lokalt har det yttersta ansvaret för verksamheten – får yttra sig över förfrågningsunderlag men har sedan inget inflytande över valet av utförare. Det slutliga beslutet beträffande utförare fattas i stället av stads-

direktören. Nämnden får så småningom veta vad stadens högsta tjänsteman har beslutat.

Beslutssystemet är fullständigt absurt. Det framstår som helt omodernt att en aktör – i detta fall en politiskt tillsatt nämnd – som har ansvaret för en viss verksamhet inte tillåts medverka i valet av utförare för denna verksamhet